

REFERAT Klima-, Miljø- og Planudvalget d. 04-11-2025

Mødedato   Tirsdag d. 04. november 2025 kl. 09:00

Mødested   Mødelokale 1.S.04

Mødedeltagere   Claus Leick, Andreas Tang-Brock, Peter Kjær, Tommas Leth, Torben
Wallner, Birte M. Andersen, Morten Møller

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af dagsorden.....	3
Reduktion af fosfortilførsel til søerne.....	4
Principgodkendelse af Grøn Trepark omlægningsplan for Skanderborg Kommune.....	5
Lokalplan nr. 1073 – Tippethøj 1 i Ry, ophævelse af lokalplan - igangsætning.....	9
Status på klima i beslutningsgrundlag.....	11
Grøn mobilitetspolitik - drøftelse af temaer.....	13
Buslommer og stoppestedstruktur i Stilling.....	14
Meddelelser.....	17
Evt.....	18
Underskriftsark; Godkendelse af beslutningsprotokol.....	19

Punkt 124: Godkendelse af dagsorden

00.01.00-A00-81-21

Beslutning

Klima-, Miljø- og Planudvalget vedtog,

- at godkende dagsordenen.

Punkt 125: Reduktion af fosfortilførsel til søerne

06.11.05-G01-1-25

Resumé

Med sagen følger Klima-, Miljø- og Planudvalget op på beslutningen fra mødet i oktober om at invitere Hans Estrup Andersen til en dialog om muligheder for reduktion af fosfortilførslen til søerne.

Sagsfremstilling

Klima-, Miljø- og Planudvalget vedtog på udvalgsrådet i oktober at invitere Hans Estrup Andersen til en dialog om mulighederne for at reducere fosfortilførslen til søerne, og han har taget ja til invitationen til at deltage på dette udvalgsråd.

Der henvises til pkt. 153 på Byrådets møde den 24. september 2025 og pkt. 118 på Klima-, Miljø- og Planudvalgets møde den 7. oktober.

På samme møde i oktober vedtog Klima-, Miljø- og Planudvalget, at administrationen udarbejder et oplæg med emner som konkrete indsatser/ handlemuligheder, organisering, økonomi m.v., som grundlag for et kommende kommissorium. Det følger på et senere møde.

Dialog og høring

-

Indstilling

Chefen for Plan, Teknik og Miljø indstiller,

- at udvalget sammen med Hans Estrup Andersen drøfter muligheder for reduktion af fosfortilførsel til søerne i Skanderborg Kommune.

Beslutning

Hans Estrup Andersen deltog med oplæg på mødet. Materiale fremvist på mødet er vedlagt som bilag.

Klima-, Miljø- og Planudvalget drøftede sagen og vedtog

- at genoptage sagen på næste møde.

Bilag

Oplæg fra Hans Estrup

Punkt 126: Principgodkendelse af Grøn Trepert omlægningsplan for Skanderborg Kommune

01.18.10-P15-1-25

Resumé

Byrådet skal tage stilling til principgodkendelse af omlægningsplan under Grøn Trepert for de tre hovedvandoplande, som omfatter arealer i Skanderborg Kommune: Aarhus Bugt, Randers Fjord og Horsens Fjord.

Omlægningsplanen udgør kommunens bidrag til de nationale mål om reduktion af kvælstofudledning og udtagning af kulstofrig lavbundsjord frem mod 2030.

Derudover skal Byrådet tage stilling til om følgegruppen for "Projekt Illerup Ådal" skal sammenlægges med styregruppen for Grøn Trepert.

Sagsfremstilling

Med Aftale om et Grønt Danmark (24. juni 2024), Implementeringsaftalen (18. november 2024) og rammeaftalen mellem Ministeriet for Grøn Trepert og KL (13. december 2024) fik kommunerne ansvar for at organisere 23 lokale treparter – én for hvert hovedvandopland.

Skanderborg Kommune indgår i tre lokale treparter:

- Randers Fjord Trepert – repræsenteret af Jens Szabo
- Aarhus Bugt Trepert – repræsenteret af Claus Leick
- Horsens Fjord Trepert – repræsenteret af Claus Leick.

Den lokale organisering er aftalebaseret og bygger på frivillighed, partnerskab og lokalt ejerskab – ikke på lovgivning. De lokale treparter blev nedsat den 1. februar 2025 og har udarbejdet forslag til omlægningsplaner, som skal principgodkendes hos kommunerne senest december 2025. En principgodkendelse indebærer ikke en juridisk eller økonomisk forpligtelse til konkrete projekter, men tilslutning til de overordnede principper for planens retning og gennemførelse.

Formål og indhold

Formålet med omlægningsplanerne, der skal godkendes inden årsskiftet er,

- at reducere kvælstofudledning til vandmiljøet
- at nedbringe udledningen af drivhusgasser ved udtagning af 140.000 ha lavbundsjord inden 2030.

Fra 2026 fortsætter arbejdet med omlægningsplaner for skovrejsning, større sammenhængende naturområder og grundvandsbeskyttelse m.v.

Omlægningsplanen er et dynamisk katalog over mulige projekter, som løbende kan justeres og opdateres i takt med ny viden og lodsejerdialog.

Udpegning af arealer og projekter

Der er udpeget 14 skitseprojekter i Skanderborg Kommune med et samlet potentiale på ca. 1.850 ha lavbundsjord. Der er 4 projekter til Aarhus Bugt, hvor 2 af projekterne skal udføres sammen med Silkeborg Kommune, og 1 projekt udføres sammen med Aarhus Kommune. Der er 10 projekter til Randers Fjord, hvor 1 projekt skal udføres sammen med Horsens Kommune.

Derudover er der udpeget 3 vådområdeprojekter (ca. 106 ha) i oplandet til Horsens Fjord, hvor 2 projekter gennemføres sammen med Horsens Kommune.

Arbejdet er igangsat i 3 lavbundsprojekter, som har fået tilsagn om midler til forundersøgelse:

- Illerup Ådal klimalavbundsprojekt (295 ha) afleder til Randers Fjord. Naturstyrelsen er projektejer. Museum Skanderborg og Skanderborg Kommune er projektdeltagere.

- Låsby Station Lyngbygård Å lavbundsprojekt (113 ha) afleder til Aarhus Bugt. Skanderborg Kommune er projektejer. Projektet udføres sammen med Silkeborg Kommune.
- Hvolbæk lavbundsprojekt (74 ha) afleder til Randers Fjord. Skanderborg Kommune er projektejer.

Effekter og gevinster

De foreslåede omlægninger omfatter samlet ca. 2.500 ha, der forventes at reducere kvælstofudledning, mindske CO₂-udledning fra kulstofrig jord, beskytte grundvandet og skabe mere sammenhængende natur.

Projekterne understøtter både nationale klima- og miljømål og Skanderborg Kommunes Klimapolitik samt kommunens Natur- og miljøpolitik 'Plads til Alle'.

Sammenhæng til Gudenåplanen

I Gudenåkomitéen har Skanderborg Kommune deltaget i arbejdet med Gudenåplanen, der fungerer som en samlet strategisk plan for hele Gudenåsystemet og Randers Fjord. Planen har til formål at styrke naturgenopretningen, forbedre friluftsmulighederne og gøre ådalen mere robust over for fremtidige klimaforandringer.

Gudenåkomitéen har anbefalet, at Gudenåplanens arbejdsområde indgår som et område med særlige natur- og klimatilpasningspotentialer i de lokale omlægningsplaner under Grøn Trepert.

På den baggrund har Treperten for Randers Fjord den 25. september 2025 besluttet at indtegne Gudenåplanens arbejdsområde i IT-plattformen MARS (Multifunktionel Areal Registrering) - se bilag nr. 13. Arealet er indtegnet som "område med naturpotentialer", som her defineres som arealer, der ud fra deres beliggenhed, jordbund, hydrologi og eksisterende naturtilstand – rummer gode forudsætninger for at udvikle eller genskabe natur.

Det skal bemærkes, at Skanderborg Kommunes politiske styregruppe for Grøn Trepert ikke har haft mulighed for at forholde sig til denne beslutning.

Arealerne tæller ikke med i de målsætninger, omlægningsplanen skal nå i denne første fase af Grøn Trepert i forhold til kvælstof og udtagning af lavbundsjord. Gudenåplanens udpegning er foreløbig og vil blive genbesøgt i den videre planlægning. Der har endnu ikke været gennemført dialog med de berørte lodsejere, og der er ikke på nuværende tidspunkt afsat eller anvist finansiering til realisering af Gudenåplanens politiske visioner.

Klima-, Miljø- og Planudvalget besluttede den 7. maj 2024, at Skanderborg Kommune understøtter Gudenåkomitéens forslag om, at der udarbejdes én samlet Gudenåplan for at fremtids sikre Gudenåen, Gudenådalen og Randers Fjord og samtidigt bidrage proaktivt til at løse samfundsudfordringerne inden for klima, biodiversitet og vandmiljø. Visionen for arbejdet med Gudenåplanen blevet fremlagt for Byrådet på et temamøde den 23. maj 2024 - se mere om Gudenåplanen på [Gudenåplanens hjemmeside](#)

Vedrørende vedhæftede bilag

- Bilag nr. 1 til nr. 4: Lokal Trepert Randers Fjord
- Bilag nr. 5 til nr. 8: Lokal Trepert Århus Bugt
- Bilag nr. 9 til nr. 11: Lokal Trepert Horsens Fjord
- Bilag nr. 12: Kortbilag - oversigt over 17 nye projektområder og 3 igangværende projekter i Skanderborg Kommune
- Bilag nr. 13: Kortbilag - Gudenåplanen.

Følgegruppen for "Projekt Illerup Ådal"

I 2022 nedsatte Byrådet en følgegruppe for "Projekt Illerup Ådal" med 2 repræsentanter fra Klima-, Miljø- og Planudvalget og 2 repræsentanter fra Kultur-, Fritids- og Idrætsudvalget.

Følgegruppen består af:

- Christina Bottke
- Andreas Tang-Brock
- Tommas Leth
- Birte M. Andersen.

Arbejdet med Illerup ådal klimalavbundsprojekt falder ind under de arbejder, der er igangsat med den grønne trepart. Styregruppen for Grøn Trepert i Skanderborg Kommune foreslår derfor, at følgegruppen for "Projekt Illerup ådal" sammenlægges med "Styregruppen for Grøn Trepert", da opgaverne under "Projekt Illerup Ådal" er blevet en delmængde af opgaverne under den grønne trepart. Det betyder i praksis at følgegruppen nedlægges, og arbejderne fremadrettet indgår i porteføljen for Styregruppen for Grøn Trepert.

Økonomi

Arbejdet med realisering af projekter i omlægningsplanen medfører et øget ressourcetræk i administrationen til planlægning, myndighedsopgaver og drift. Finansiering af de i alt 17 projekter kan søges dækket af Danmarks Grønne Arealfond, som dækker dele af udgifter til kommunale timer, forundersøgelser og realisering. Kommunen afholder i første omgang de økonomiske udlæg til forundersøgelser, rådgivere m.v., indtil undersøgelserne og realiseringer er afsluttet og afrapporteret til Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, der derefter udbetaler det beløb, kommunen har fået tilsagn om. Øvrige omkostninger dækkes via kommunens eksisterende interne økonomi eller søges dækket via fonde m.v.

For projekter, som ikke umiddelbart kan opnå finansiering via Danmarks Grønne Arealfond, kan muligheder for anden ekstern finansiering undersøges, herunder eventuel støtte fra private virksomheder, vandværker og fonde.

I den kommende fase af Grøn Trepert med fokus på sammenhængende natur, skovrejsning og grundvandsbeskyttelse kan ekstern og alternativ finansiering formentlig blive relevant, men der kommer formentlig også nye, nationale støtteordninger, der kan understøtte natur-, skov- og grundvandsopgaven. Dette vil også gøre sig gældende for Gudenåplanen, som der ikke er anvist nogen finansiering til.

Der vil være et øget ressourcetræk til myndighedsbehandling i forbindelse med realisering af projekterne, som ikke dækkes via statslige ordninger, og som skal findes i kommunens interne økonomi. Omfanget er endnu ukendt, men det drejer sig om diverse myndighedsopgaver og generel sagsbehandling.

Økonomi og finansiering af efterfølgende drift og vedligehold af naturområder, eksempelvis til øgede kommunale udgifter til afgræsning, naturpleje, vandløbsvedligeholdelse, vedligehold af eventuelle nye naturstier m.v. er endnu ikke klarlagt.

Dialog og høring

Kommunen har informeret lodsejere med arealer i omlægningsplanen og følger en fælles kommunikationsplan for Grøn Trepert med:

- Skriftlig information
- Lodsejermøder i samarbejde med Landboforeningen
- Oplysning i lokalaviser og på sociale medier
- Informationsmøder og podcasts.

Der er ikke arbejdet med information af lodsejere omfattet af Gudenåplanen endnu, da den er mere at betragte som en vision end en konkret plan.

Indstilling

Chefen for Plan, Teknik og Miljø indstiller,

- at omlægningsplan for Randers Fjord principgodkendes
- at omlægningsplan for Aarhus Bugt principgodkendes
- at omlægningsplan for Horsens Fjord principgodkendes
- at følgegruppen for "Projekt Illerup Ådal" fremadrettet sammenlægges med "Styregruppen for Grøn Trepert".

Sagen fremsendes til Økonomi- og Erhvervsudvalget og Byrådet.

Beslutning

Morten Møller anmodede om en vurdering af sin habilitet ved behandlingen af sagen. Klima-, Miljø- og Planudvalget vedtog, at Morten Møller ikke var inhabil, og han deltog dermed i behandlingen af sagen.

Materiale fremvist på mødet er vedlagt som bilag.

Klima-, Miljø- og Planudvalget vedtog,

- at tiltræde indstillingen fra chefen for Plan, Teknik og Miljø.

Sagen fremsendes til Økonomi- og Erhvervsudvalget og Byrådet.

Bilag

PP Grøn Trepert principgodkendelse af omlægningsplan 04.11.2025 HBB

Bilag 01: Randers Fjord - Følgebrev til omlægningsplanen for Randers Fjord - 25. september 2025

Bilag 02: Randers Fjord - MARS rapport indsætter - omlægningsplan - 3. oktober 2025

Bilag 03: Randers Fjord - MARS rapport kvælstof - Kystvandgruppe Hevring Bugt - 3. oktober 2025

Bilag 04: Randers Fjord - PM Lokal Trepert - 25. september 2025

Bilag 05: Århus Bugt - Følgebrev til omlægningsplan for Århus Bugt - 28. oktober 2025

Bilag 06: Århus Bugt - MARS rapport indsætter - omlægningsplan verificeret - 1. oktober 2025

Bilag 07: Århus Bugt - MARS rapport - omlægningsplan kortbilag - 1. oktober 2025

Bilag 08: Århus Bugt - PM Lokal Trepert - 28. oktober 2025

Bilag 09: Horsens Fjord - Følgebrev til omlægningsplanen for Horsens Fjord - 3. oktober 2025

Bilag 10: Horsens Fjord - MARS rapport indsætter - omlægningsplan - 3. oktober 2025

Bilag 11: Horsens Fjord - PM Lokal Trepert - 3. oktober 2025

Bilag: 12 Grøn Trepert i Skanderborg Kommune - kortbilag - version 29.10.2025

Bilag 13: Gudenåplanen i Skanderborg Kommune - Gudenåplanen og Grøn Trepert

Punkt 127: Lokalplan nr. 1073 – Tippethøj 1 i Ry, ophævelse af lokalplan - igangsætning

01.02.05-P16-15-24

Resumé

Klima-, Miljø- og Planudvalget anmodes om at tage stilling til igangsættelse af ophævelse af Lokalplan 1073 for tæt/lav boliger ved Tippethøj og Bakkelyvej i Ry, efter Planlovens § 33.

Sagsfremstilling

Baggrund

Ophævelse af lokalplan 1073 foreslås med henblik på at sikre fortsat anvendelse af ejendommen til daginstitutionsformål. Lokalplanen, der udlagde området til tæt-lav boligbebyggelse, er aldrig blevet realiseret. Ejendommen har i stedet været anvendt til daginstitution på baggrund af en tidsbegrænset dispensation fra lokalplanen.

I forbindelse med dispensationen er det vurderet, at ejendommen er velegnet til institutionsformål, bl.a. på grund af nærhed til det opland, institutionen skal betjene, gode adgangsforhold samt stiforbindelser til de bagvedliggende boligområder.

Link til [Google Maps](#)

Formål

Formålet med ophævelsen er at bringe den faktiske anvendelse af ejendommen i overensstemmelse med den gældende planlægning. Ved ophævelse af lokalplan 1073 vil området fremover være reguleret af kommuneplanens rammebestemmelser samt bygningsreglementets generelle bestemmelser. Kommuneplanramme 50.B.20 giver mulighed for både boliger og daginstitution.

Forhold til gældende planlægning

- Området er omfattet af Kommuneplanramme 50.B.20 – Syd for Vessøvej ved ”Toskæphøje”, som udlægger området til boligområde samt daginstitution.
- Området er i dag omfattet af Lokalplan 1073, vedtaget 2. oktober 2013, der ændrede anvendelsen fra institutionsformål (tidligere Lokalplan 126) til tæt-lav boligbebyggelse.
- Lokalplanens § 3 fastlægger anvendelsen til tæt-lav boligbebyggelse, fællesarealer, veje, stier, parkering og tekniske anlæg.

Lokalplan 1073 anses for forældet i forhold til den faktiske og ønskede anvendelse. Ejendommen har reelt fungeret som daginstitution siden 2003, og en ny dispensation kan ikke forlænges. Administrationen anbefaler derfor, at lokalplanen ophæves efter Planlovens § 33, stk. 1, nr. 2, der giver mulighed for at aflyse lokalplaner, som ikke længere er relevante eller mulige at administrere.

Området vil fortsat ligge i byzone uanset ophævelsen.

Lokalplanproces

Ophævelse af en lokalplan følger samme vedtagelses- og offentlighedsprocedure, som vedtagelse af en ny lokalplan. Det forventes, at eventuelt forslag til ophævelse kan behandles politisk i februar 2026 med henblik på offentlig høring.

Økonomi

Afledte udgifter

Der vurderes ikke at være kommunale anlægsudgifter forbundet med ophævelse af Lokalplan 1073.

Klimapåvirkning

Med ophævelse af Lokalplan 1073 anvendes eksisterende bebyggelse til at varetage behovet for daginstitutionspladser i området.

Dialog og høring

-

Indstilling

Chefen for Plan, Teknik og Miljø indstiller,

- at ophævelse af Lokalplan 1073 – Tippethøj 1 i Ry igangsættes.

Beslutning

Klima-, Miljø- og Planudvalget vedtog,

- at ophævelse af Lokalplan 1073 - Tippethøj 1 i Ry igangsættes.

Punkt 128: Status på klima i beslutningsgrundlag

00.17.15-G01-4-23

Resumé

Klima-, Miljø- og Planudvalget har tidligere besluttet, at der skal arbejdes med beskrivelse af klimapåvirkninger i forbindelse med sager på dagsordener i udvalg og Byrådet. Nærværende dagsordenspunkt giver en status på arbejdet.

Sagsfremstilling

Klima-, Miljø- og Planudvalget har besluttet (5. december 2023, punkt 167), at administrationen skal arbejde med en trappemodell, hvor der gradvist indarbejdes mere præcise klimavurderinger inden for sagsområder som vejanlæg, indkøb, byggeri og byplanlægning, efterhånden som data, modeller og personale er klar til det. Desuden arbejdes der i relevante sager, eksempelvis lokalplansager, med kvalitative vurderinger af klimabelastningen.

Punktet er efterfølgende drøftet i udvalget den 3. december 2024, hvor udvalget besluttede at afvente en mere kvalificeret beregningsmodel for vurdering af klimapåvirkninger i forbindelse med sager på dagsordenerne i udvalg og byråd.

Vejanlæg og stier

I forhold til vejanlæg og stier (tiltag 2.15 i klimaplanen) har administrationen arbejdet videre med klimavurderinger, og der udarbejdes nu en CO₂-baseline for alle nye vej- og stianlæg. Denne baseline anvendes dels til at vurdere designbeslutninger om f.eks. valg af bundopbygningsmetode, belægningskoncept, skråningsanlæg. Det har kun været muligt at danne disse data på grund af et godt tværkommunalt samarbejde.

Med Skanderborg Kommune som projektleder er der udarbejdet et tværkommunalt samarbejde omkring livscyklusvurderinger (inkl. CO₂ udledning), hvor en fælles sekretariatsfunktion foretager beregninger for alle deltagende kommuner. Det betyder, at det er muligt at sammenligne projekter på tværs og tage ved lære af de disse projekter, med henblik på at optimere vores vej- og stiprojekter til mindst mulig CO₂ belastning.

Konkret har det betydet, at projektmodellen for vejanlæg i Skanderborg Kommune er tilpasset, at medarbejderne har fået større viden og forståelse i anvendelse af de nye klimadata. Denne viden er bragt i anvendelse i nye konkrete projekter. Eksempelvis har tilpasninger af cykelstiprojektet ved Verringvej hentet CO₂-reduktioner på cirka 200 ton, svarende til den årlige udledning fra kommunens fossilbiler.

Indkøb

På indkøbsområdet (tiltag 6.5 i klimaplanen) arbejder administrationen nu med dataunderstøttelse i forhold til CO₂-reduktioner. Med revisionen af Indkøbs- og udbudspolitikken i august 2025 blev det besluttet, "at der for at understøtte de grønne målsætninger igangsættes en ny datadrevet indsats, hvor måling af CO₂-belastning ned på produktniveau bliver et centralt værktøj.

Indkøbs- og Udbudsafdelingen vil afprøve et system, som integrerer kommunens indkøbsdata med miljødata, og som gør det muligt at identificere de produktområder, hvor potentialet for reduktion er størst. Indsatsen gennemføres som et pilotprojekt og evalueres med henblik på en evt. bred implementering baseret på en businesscase".

Kommunale udbud af grunde og ejendomme

Hvad angår bæredygtighed i kommunale udbud af grunde og ejendomme (tiltag 3.8 i klimaplanen), har Økonomi- og Erhvervsudvalget på baggrund af oplæg fra administrationen besluttet, "at der ikke udarbejdes egentlige principper for vurdering af bæredygtighedshensyn" (ØEU 19. marts, punkt 45).

Samtidig besluttede udvalget, at der derimod tages stilling til bæredygtighedshensyn ved de konkrete beslutninger vedrørende større udbud af kommunale ejendomme og grunde - og således, at dette sker med reference til tiltaget i klimapolitikken vedrørende "bæredygtighed i kommunale udbud af grunde og ejendomme i form af byggeri og byudvikling med lavere klimaaftryk og reduceret ressourceforbrug".

Der har ikke været større udbud af kommunale ejendomme og grunde, siden udvalget besluttede ovennævnte praksis.

Kommunalt nybyggeri

På ejendomsområdet arbejdes der med klimakonsekvenser både i forhold til nybyggeri og ved renovering, vedligehold og teknisk renovering. Afsættet er Politik for kommunalt byggeri, og fokus på klima sker bl.a. via livscyklusvurderinger. Af politikken fremgår det, at Skanderborg Kommune ved nybyggeri skal bygge med en CO2-udledning pr. kvadratmeter, som er et trin bedre end bygningsreglementet. Det generelle krav til CO2-udledning blev imidlertid skærpet pr. 1. juli 2025, og Anlæg og Ejendomme har derfor i en periode i forbindelse med konkrete projekter foreslået Byrådet at afvige fra politikens krav om at bygge et niveau bedre, da muligheder og økonomiske konsekvenser har været uklare. I løbet af 2026 vil det nye byråd blive forelagt en politikkontrol, hvor de fremtidige rammer for Skanderborg Kommunes nybyggerier skal fastlægges.

Uanset om der er tale om nybyggeri eller renoveringer, lægges der i forbindelse med disponeringen af byggeriet og valg af materialer stor vægt på, at drifts- og vedligeholdelsesudgifter begrænses mest muligt. Det betyder bl.a., at der især skal være opmærksomhed på, at klimaskærmen udføres i vedligeholdelsesvenlige materialer, og at der kan opnås et samlet energiforbrug, som er så lille som muligt. Desuden anvendes genbrugsmaterialer indenfor det muliges kunst.

Ny byvækst

Administrationen indarbejder kvalitative vurderinger i forbindelse med alle lokalplansager. Vurderingerne dannes på baggrund af de gennemførte forhandlinger med udvikler i forhold til hvilke klimatiltag, udvikler ønsker at gennemføre. Der er således alene tale om forhandlede løsninger, og dertil en fase hvor administrationen for nuværende ikke har adgang til konkrete data om CO2 effekten af den nye byvækst.

Der findes efterhånden modeller, som kan bruges til beregning af CO2-belastningen ved lokalplanlægning f.eks. PlanCO2, som er udviklet til brug for planlæggere i kommunerne. Værktøjet er relativt nyt, og administrationen afventer de første erfaringer med brugen heraf, før det eventuelt tages i brug for at få en mere kvalificeret beregning af CO2 belastningen.

Dialog og høring

-

Indstilling

Chefen for Plan, Teknik og Miljø indstiller,

- at orienteringen tages til efterretning.

Beslutning

Materiale fremvist på mødet er vedlagt som bilag.

Klima-, Miljø- og Planudvalget vedtog,

- at tage orienteringen til efterretning.

Bilag

Klimakonsekvenser oplæg KMPU

Punkt 129: Grøn mobilitetspolitik - drøftelse af temaer

05.00.00-G01-12-24

Resumé

Med denne sag skal Klima-, Miljø- og Planudvalget drøfte temaerne "det trafikale hierarki", "transport uden bil" samt "byliv og byvækst", som skal indgå i en ny grøn mobilitetspolitik for Skanderborg Kommune.

Sagsfremstilling

Den 1. april 2025 besluttede Klima-, Miljø- og Planudvalget at fortsætte arbejdet med en ny grøn mobilitetspolitik, som erstatning for den gældende trafikpolitik. Udvalget besluttede med det kommende arbejde at dreje den gældende trafikpolitik i en mere klimavenlig retning, samt at arbejde med en mobilitetspolitik, der er understøttende for bylivet.

På mødet den 1. april 2025 blev det besluttet, at temaerne "det trafikale hierarki", "transport uden bil" samt "byliv og byvækst" skal indgå som temaer i politikformuleringen. Det blev ligeledes besluttet, at klimavinklen indgår i drøftelsen af de enkelte temaer.

På mødet blev proces for borger- og interessentinddragelse drøftet. Det foreslås, at interessentinddragelsen opstartes omkring et foreslået temamøde i Byrådet i foråret 2026, således at input herfra kan indgå i politikformuleringen. Det blev drøftet, at interessentinddragelsen i politikformuleringen især målrettes organiserede interessenter, herunder bl.a. de forskellige råd, Landsbyfællesskabet, interesseorganisationer, repræsentanter for virksomheder mv. Herudover kan borgere inddrages bredt f.eks. i kombination med åbne stande eller lignende til f.eks. "lys nat".

Ambitionen med en ny grøn mobilitetspolitik er at understøtte en velfungerende og bæredygtig mobilitet i kommunen ved at fokusere dels på transportsystemet som en helhed med borgernes og erhvervslivets behov som det centrale, og dels på transportsystemet som en væsentlig del af det gode byliv. I den nye grønne mobilitetspolitik vil der skulle opsættes principper, målsætninger og prioriteringer for de enkelte temaer i politikken. Principper og målsætninger vil skulle forholde sig til eksisterende politikker, herunder bl.a. kommuneplanen, udviklingspolitikken, den nuværende trafikpolitik (som erstattes), klimapolitikken, landdistriktspolitikken, erhvervspolitikken, sundhedspolitikken, arkitekturpolitikken, boligpolitikken samt politik for byernes vækst.

Drøftelse af temaer på mødet vil tage udgangspunkt i forslag til strategiske principper og forslag til midler. Forslagene vil blive fremsendt til udvalget inden mødet.

Dialog og høring

-

Indstilling

Chefen for Plan, Teknik og Miljø indstiller,

- at emnerne "det trafikale hierarki", "transport uden bil" samt "byliv og byvækst" drøftes.

Beslutning

Materiale fremvist på mødet er vedlagt som bilag.

Klima-, Miljø- og Planudvalget drøftede sagen, og vedtog,

- at overskrifterne om "Transport uden bil" og "Vi vil indtænke transport uden bil i byliv og byvækst" justeres.

Bilag

Grøn mobilitetspolitik KMPU - 4 nov 2025

Punkt 130: Buslommer og stoppestedstruktur i Stilling

13.05.16-G01-1-25

Resumé

Klima-, Miljø- og Planudvalget skal tage stilling til forslag til etablering af nyt busstop og buslomme ved krydset Århusvej/Lynghøjvej. Samtidig skal udvalget tage stilling til forslag til udvidelser af buslommer i Stilling som følge af indsættelse af el-ledbusser fra sommeren 2026.

Sagsfremstilling

På Klima-, Miljø- og Planudvalgets møde den 2. september 2025 om forskønnelse af Århusvej som en del af Stilling Midtby helhedsplan blev udvalget præsenteret for forslag til placeringer af busstoppesteder under hensyn til den fremtidige mobilitet samt indførelse af el-ledbusser fra sommeren 2026.

På mødet blev det godkendt at arbejde videre med at etablere en ny buslomme for bus 200 i vestgående retning ved krydset Århusvej/Lynghøjvej. Buslommen kan etableres som en forlængelse af eksisterende højresvingsbane til Rema1000. Etablering af ny buslomme her vil fremtidssikre effektiv skiftemulighed mellem bus og tog, når Stilling Station åbner og samtidig fungere som knudepunkt i tråd med helhedsplanen for Stilling Midtbys principper.

Etablering af buslomme ved krydset Århusvej/Lynghøjvej er efterfølgende blevet drøftet med Rema1000, som umiddelbart er positive overfor etableringen. Buslommen må dog ikke påvirke antallet af p-pladser på Rema1000's parkeringsareal. Administrationen har på baggrund af drøftelserne med Rema1000 udarbejdet et projektforslag samt et økonomioverslag for en mulig ny buslomme, der er dimensioneret til el-ledbusser. Projektforslag og økonomioverslag gennemgås nærmere på mødet. Skitse for buslommen fremgår af bilag 1.

I forbindelse med indsættelse af el-ledbusser fra sommeren 2026 skal buslommer udvides til el-ledbusser forskellige steder i kommunen. For nuværende buslommer i Stilling er der udarbejdet projektforslag samt økonomioverslag for udvidelserne. Disse projektforslag og økonomioverslag gennemgås ligeledes nærmere på mødet. Kort over de forskellige stoppesteder i Stilling fremgår af bilag 2.

På baggrund af projektforslagene og beslutning truffet på Klima-, Miljø- og Planudvalgets møde den 2. september 2025, punkt 101, skal følgende drøftes:

- Etablering af buslomme og nyt busstoppested for el-ledbusser på Stilling Byvej i vestgående retning ved krydset Århusvej/Lynghøjvej. Buslomme etableres som en forlængelse af eksisterende højresvingsbane til Rema1000. Etablering kan ske uden ekspropriation. Busstop og buslomme erstatter nuværende buslomme og i vestgående retning vest for Gramvej, der nedlægges og kan anvendes til andre formål. Denne eksisterende buslomme udvides derfor heller ikke til el-busser.
- Fastholdelse og udvidelse af buslomme til el-ledbusser i østgående retning på Stilling Byvej umiddelbart øst for Gramvej. Denne udvidelse kan ske uden ekspropriation.
- Opretholdelse af busstop og buslommer ved Stadionvej. Jf. projektforslag, skal der eksproprieres areal fra fire boligejendomme til udvidelse af buslommer til el-ledbusser, se bilag 3. Arealhvervelsen svarer til ca. 7,5 m² for matrikel 11bm, ca. 12 m² for matrikel 11du, ca. 5 m² for matrikel 10p samt ca. 6 m² for matrikel 10bæ. For matrikel 11bm vil arealerhvervelsen betyde, at afstanden fra skel til nærmeste bygning vil ændres med ca. 1 meter. For matrikel 10p vil arealerhvervelsen betyde, at afstanden fra skel til nærmeste bygning vil ændres med ca. 0,7 meter.
- Fastholdelse og udvidelse af buslomme til el-ledbusser i begge retninger ved Stilling Kirkevej. Denne udvidelse kan ske uden ekspropriation.

For elever og besøgende til Stilling Skole er afstanden fra Stilling Skole til stoppestedet i vestgående retning på Stilling Byvej vest for Gramvej i dag ca. 300 meter. Med etablering af nyt busstoppested for el-ledbusser på Stilling Byvej i vestgående retning ved krydset Århusvej/Lynghøjvej vil afstanden til stoppestedet fra Stilling Skole blive ca. 350 meter, altså ca. 50 meter længere end i dag. Til gengæld vil de to stoppesteder i begge retninger blive placeret tættere på hinanden og fungere som et bedre midtby-knudepunkt. Der vil ligeledes være mulighed for at etablere læskærm, hvilket ikke er muligt på stoppestedet i vestgående retning i dag.

Økonomi

Der er udarbejdet anlægsoverslag for etablering af ny buslomme i vestgående retning ved krydset Århusvej/Lynghøjvej samt for øvrige udvidelser af buslommer i Stilling, således at de kan håndtere el-ledbusser. Det samlede anlægsoverslag til etablering af ny buslomme samt udvidelse af 5 buslommer i Stilling er estimeret til 2,5 - 2,75 mio. kr.

Anlægsoverslaget er fordelt som følgende:

- Etablering af buslomme og nyt busstoppested på Stilling Byvej i vestgående retning ved krydset Århusvej/Lynghøjvej: 550.000 - 600.000 kr.
- Udvidelse af buslomme i østgående retning på Stilling Byvej umiddelbart øst for Gramvej: 450.000 - 500.000 kr.
- Udvidelse af buslommer i begge retninger ved Stadionvej inkl. ekspropriation: 1,1 mio. kr. - 1,2 mio. kr.
- Udvidelse af buslommer i begge retninger ved Stilling Kirkevej: 400.000 - 450.000 kr.

Ud over ovenstående anlægsoverslag til etablering af ny buslomme samt udvidelse af fem buslommer i Stilling, skal der også udvides buslommer til el-ledbusser øvrige steder i kommunen i mindre omfang. Det samlede anlægsoverslag til disse udvidelser er på ca. 1,4 mio. kr.

Herudover skal Møllegades Busterminal ombygges til el-ledbusser i mindre omfang. Anlægsoverslaget for ombygningen er på ca. 1,5 mio. kr.

De samlede anlægssomkostninger til etablering af ny buslomme samt udvidelse af fem buslommer i Stilling, udvidelse af buslommer til el-ledbusser øvrige steder i kommunen samt ombygning af Møllegades Busterminal er således estimeret til ca. 5,4 - 5,65 mio. kr.

Jf. beslutning om el-ledbusser, dækker Region Midtjylland op til 2,75 mio. kr. for ombygning af Møllegades Busterminal samt udvidelser af buslommer. I budgettet for kollektiv trafik er der disponeret 2,5 mio. kr. til bl.a. udvidelse af buslommer. Samlet set er der derfor fastlagt finansiering for op til 5,25 mio. kr., og der mangler 150.000 – 400.000 kr. for at kunne realisere det ønskede investeringsomfang. Der skal findes finansiering til dette beløb, såfremt Klima-, Miljø- og Planudvalget vælger at fastholde det ønskede omfang af busholdepladser.

Dialog og høring

Muligheden for etablering af buslomme ved krydset Århusvej/Lynghøjvej er blevet drøftet med Rema1000, som umiddelbart er positive overfor etableringen. Inden et videre arbejde med etableringen vil det konkrete projekt blive drøftet yderligere med Rema1000.

Der har endnu ikke været dialog med berørte grundejere ved busstoppesteder ved Stadionvej, hvor det kræver evt. ekspropriation af privat ejendom. Der skal opstartes en dialog og ekspropriationsproces med de relevante grundejere omkring stoppestederne.

Indstilling

Chefen for Plan, Teknik og Miljø indstiller,

- at forslag til etablering og udvidelser af busstop og buslommer i Stilling godkendes
- at der igangsættes proces for køb, herunder evt. ekspropriationsforretning, af arealer til udvidelser af buslommer til el-ledbusser fra fire boligejendomme.

Sagen fremsendes til Økonomi- og Erhvervsudvalget og Byrådet.

Beslutning

Klima-, Miljø- og Planudvalget vedtog,

- at forslag til etablering og udvidelser af busstop og buslommer i Stilling godkendes, dog således, at stoppestederne ved Stilling/Århusvej erstattes af stoppesteder ved Gramvej/Stilling byvej (250 m derfra), og arealet fra de eksisterende buslommer indgår i planen for forskønnelsen af Aarhusvej
- at overskydende midler fra projektet reserveres til retablering af arealet fra buslommerne ved Stilling/Århusvej.

Bilag

Bilag 1 - skitseforslag buslomme ved Lynghøjvej

Bilag 2 - busstoppesteder Stilling

Bilag 3 - buslommer ved Stadionvej

Punkt 131: Meddelelser

00.01.00-A00-81-21

Sagsfremstilling

Der orienteres om aktuelle sager.

Beslutning

Materiale fremvist på mødet er vedlagt som bilag.

Der blev orienteret om følgende:

- Anlægsarbejde ved skovslugten påbegyndes
- Spørgsmål vedr. flytning fra privat sti til offentlig sti og parkering. Spørgsmålet belyses i et punkt på et kommende udvalgs møde.
- Indvielse af legeplads på Bytorvet i Ry.

Klima-, Miljø- og Planudvalget vedtog,

- at tage orienteringen til efterretning.

Punkt 132: Evt.

00.01.00-A00-81-21

Beslutning

Der var ingen emner under "evt."

Punkt 133: Underskriftsark; Godkendelse af beslutningsprotokol

00.01.00-A00-81-21

Sagsfremstilling

Beslutningsprotokollen føres under møderne, og det forudsættes, at beslutningerne afstemmes undervejs i mødet - det kan f.eks. ske ved oplæsning af det protokollerede.

Beslutningsprotokollen godkendes og underskrives ved afslutning af mødet af de tilstedeværende udvalgsmedlemmer. Det sker digitalt ved at anvende knappen "godkendelse" øverst til venstre i First Agenda.

Bemærk, at godkendelse ikke kan fortrydes.

Beslutning

Udvalgsmedlemmerne underskrev protokollen digitalt på mødet.